

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Justyna Jorzombek

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r. w Gliwicach

sprawy E. Ż. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wypłatę świadczenia wstecz i odsetki

na skutek odwołania E. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 grudnia 2014 r. **nr** (...)

26 stycznia 2015 r. (...) -SER 2-KLE- (...)

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej E. Ż. prawo do wypłaty ustawowych odsetek :

- od kwoty 553,35 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 lutego do 30 czerwca 2011 roku – od dnia 21 marca 2011 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 664,02 zł, tj. ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2011 roku – od dnia 21 września 2011 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 721,56 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2012 roku – od dnia 21 marca 2012 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 721,56 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2012 roku – od dnia 21 września 2012 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 758,46 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2013 roku – od dnia 21 marca 2013 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 758,46 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2013 roku – od dnia 21 września 2013 roku do dnia zapłaty

- od kwoty 124,71 zł, tj. kwoty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za miesiąc styczeń 2014 roku – od dnia 21 marca 2014 roku do dnia zapłaty

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;
3. odrzuca odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VIII U 139/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.12.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przeliczył ubezpieczonej E. Ż. emeryturę i jednocześnie wypłacił jej – w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 24.10.2014r. VIII U 1215/14 – ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do kolejowego deputatu węglowego za okres od 1.02. 2011r. do 31.01.2014r., w kwocie 4.302,11zł.

Ubezpieczona w odwołaniu od powyższej decyzji domagała się wypłaty odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia i wypłaty ekwiwalentu za kolejowy deputat węglowy za rok 2008, 2009 i 2010.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując iż rozpatrzył wniosek o wypłatę odsetek decyzją odmowną z dnia 26.01.2015r., gdyż wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach nie określał wypłaty odsetek.

Od decyzji z dnia 26.01.2015r. ubezpieczona również wniosła odwołanie.

W toku sprawy- na rozprawie w dniu 12.05.2015r. ubezpieczona sprecyzowała roszczenie, wnosząc o przyznanie jej prawa od odsetek od kwoty 5.803,56 zł od dnia 1.02.2011r.

Sąd zarządzeniem z dnia 20.04.2015r. połączył sprawę o sygn. akt VIII U 400/15 ze sprawą niniejszą do wspólnego rozpoznania pod wspólną sygn. akt VIII U 139/15.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona E. K., uprawniona do emerytury kolejowej od 5.11.2007r. (termin płatności świadczenia- 20 dzień każdego miesiąca) z dniem 24.03.2014r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do deputatu węglowego za lata 2007-2014r. po tym jak ZUS, jednocześnie z decyzją z dnia 31.01.2014r. o przyznaniu emerytury na podstawie art. 26 i zwieszeniu jej wypłaty jako świadczenia mniej korzystnego, ustalił, iż ubezpieczona jest uprawniona do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do kolejowego deputatu węglowego i wypłacił ekwiwalent pieniężny za okres od lutego od czerwca 2014r. wraz ze świadczeniem za marzec 2014r. (w dniu 20 marca 2014r.).

Decyzją z dnia 18.04.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługującego emerytom i rencistom, gdyż zgodnie z art. 74 ust. 5 ustawy z dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego” (...)” (Dz. U. Nr 84, poz. 948 z późn. zm.) ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy jest wypłacany z dotacji celowych budżetu państwa, a przepisy tej ustawy nie przewidują wypłaty ekwiwalentu za lata wcześniejsze.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 24.10.2014r. w sprawie o sygn. akt VIII U 1215/14 przyznano ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do kolejowego deputatu węglowego za okres od 1.02.2011r. do 31.01.2014r. rocznie pod 1800 kg za 2012i 2013rok, a za rok 2011 proporcjonalnie za okres od 1.02.2011r. do 31.10.2011r. i proporcjonalnie za styczeń 2014r. ZUS nie wniósł od powyższego wyroku apelacji, a wykonując wyrok Sądu Okręgowego wydał decyzję z dnia 5.12.2014r. przeliczając emeryturę ubezpieczonej z wypłaceniem jej zaległego ekwiwalentu.

Kwoty ekwiwalentu wynosiły (w wymiarze miesięcznym):

- od 1.02.2011r. – 110,67 zł

- od 1.01.2012r. – 120,26 zł

- od 01.01.2013r. – 126,41 zł

- od 1.01.2014r. – 124,71 zł.

Łącznie ZUS wraz ze świadczeniem za grudzień przekazał na rachunek bankowy ubezpieczonej kwotę zaległego świadczenia – 4302,11 zł oraz ekwiwalent

W dniu 26.01.2015r. ZUS wydał decyzję o odmowie przyznania ubezpieczonej prawa od odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia.

Od powyższych decyzji z dnia 5.12.2014r. i 26.01.2015r. odwołanie złożyła ubezpieczona.

Powyższe okoliczności są bezsporne i wynikają wprost z materiału dowodowego zebranego w sprawie, a w szczególności z akt emerytalnych odwołującej i akt sprawy VIII U 1215/14 – dołączonych do akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej, E. Ż., zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w Gliwicach prawomocnym wyrokiem przyznał ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu pieniężnego, na podstawie ustawy z dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" (Dz.U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) za okres od 1.02.2013r. do 1.01.2014r., pomimo iż wniosek

Sąd w niniejszym postępowaniu zgadza się z wnioskiem zawartym w odwołaniu, iż z treści uzasadnienia Sądu Okręgowego wyroku z dnia 24.10.2014r. wynika, iż organ rentowy ponosi winę za niewydanie prawidłowej decyzji w ustawowym terminie, mimo iż wszystkie okoliczności sprawy oraz cały materiał dowodowy niezbędny do prawidłowego ustalenia świadczenia i jego wysokości były znane organowi rentowemu w chwili złożenia wniosku przez ubezpieczoną.

Cytowana ustawa nie reguluje natomiast kwestii wypłacania odsetek od świadczeń, co do których Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozostaje w zwłoce z wypłatą.

Podstawę prawną do wypłaty przez ZUS odsetek zawiera art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585). Przepis ten stanowi, że „jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności”.

Przepis ten reguluje wypłatę odsetek należnych nie tylko od świadczeń z ubezpieczeń społecznych, ale także przekazanych ZUS-owi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów, a takim bez wątpienia jest ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do kolejowego deputatu węglowego. Do powyższych odsetek nie stosuje się przepisów o finansach publicznych.

Szczegółowe zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub w wypłaceniu świadczeń, do których przyznawania i wypłacania jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104).

Zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia „określone w rozporządzeniu zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w wypłaceniu świadczeń z ubezpieczeń społecznych, stosuje się również do obliczania i wypłacania odsetek za opóźnienie w wypłaceniu przez Zakład świadczeń zleconych mu do wypłaty na mocy odrębnych przepisów lub umów międzynarodowych”.

Natomiast po myśli § 2 ww. rozporządzenia, odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń. Okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji (ust.2).

Podkreślić należy, że cytowany wyżej art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wyraźnie wskazuje, że ZUS jest zobowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie ustali prawa do świadczenia lub nie dokona jego wypłaty w przewidzianych przepisami terminach ich przyznawania i wypłacania. Chodzi zatem o wypłatę odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia, powstałą na skutek okoliczności, za które organ odpowiada.

W ocenie Sądu, taka okoliczność zachodzi w przedmiotowej sprawie, gdyż organ rentowy w terminach wskazanych w przepisach ustawy z dnia 8.09.2004r. - art. 74 ust. 5 i 6 - ze swojej winy nie wypłacił ubezpieczonej ekwiwalentu, pomimo iż ubezpieczona była uprawniona z mocy ustawy do pobierania kolejowego deputatu węglowego wraz z emeryturą kolejową (od dnia 1.11.2007r. prawo do emerytury), a następnie decyzją z dnia 18.04.2014r. bezzasadnie, w wyniku błędnej interpretacji przepisów odmówił wypłaty ekwiwalentu z tytułu tego prawa za okres 3 lat wstecz od daty złożenia wniosku – co stwierdził prawomocnym wyrokiem z dnia 24.10.2014r. Sąd Okręgowy w Gliwicach.

Należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż „wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa” (wyrok z dnia 25 stycznia 2005r., sygn. akt I UK 159/04, opubl. OSNP 2005/19/308).

Odnosząc się zarzutu ZUS, iż Sąd wydając wyrok przyznający ekwiwalent nie orzekł o winie organu rentowego, to podnieść należy zgodnie ze stanowiskiem zajęтым przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 marca 2011r. w sprawie I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255, LEX nr 784338, Biul.SN 2011/3/25, M.P.Pr. (...)496), że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Przepis art. 74 w ust. 5 i 6 określa, iż „ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w ust. 1, przyznaje i wypłaca w dwóch terminach wraz z wypłatą emerytury lub renty: w marcu - za okres od 1 stycznia do 30 czerwca i we wrześniu - za okres od 1 lipca do 31 grudnia każdego roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa. Termin płatności świadczenia emerytalnego w decyzjach przyznających emeryturę wyznaczono na 20 dnia każdego miesiąca.

W konsekwencji Sąd uznał, iż prawo do odsetek ustawowych przysługiwało ubezpieczonej za okres przyznany wyrokiem sądowym w terminach od dnia następującego po upływie terminu wypłaty ekwiwalentu - odpowiednio 21 marca lub 21 września do dnia zapłaty. Kwoty od jakich należy wypłacić odsetki Sąd ustalił mnożąc kwoty ekwiwalentu wskazane przez ZUS w odpowiedzi na dowołanie w wymiarze miesięcznym przez liczbę miesięcy – 6 w przypadku lat 2012 i 2013, a z lat 2011 i 2014 proporcjonalnie do liczby miesięcy, za które prawo do ekwiwalentu przyznano wyrokiem sądowym – tj. odpowiednio 5 miesięcy (2011r.) i 1 miesiąc (2014r.) - i w takim zakresie Sąd zmienił zaskarżone decyzje z 5.12.2014.r i 26.01.2015r. na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Za miesiące luty – grudzień 2014r. ZUS wypłacił ekwiwalent w przepisanych terminach.

Żądania ubezpieczonej o wypłatę odsetek od kwoty 5.803,56 było niezasadne gdyż na tę kwotę oprócz zaległego ekwiwalentu w wymiarze łącznym 4.302,11 zł składało się również świadczenie emerytalne za grudzień 2014r. – w wymiarze 1501,45 zł, dlatego też w tym zakresie Sąd oddalił odwołanie na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W pozostałym zakresie – żądania ubezpieczonej przyznania jest ekwiwalentu z tytułu prawa do kolejowego deputatu węglowego za okres od 5.11. 2007- 31.01.2011, Sąd odrzucił odwołanie na mocy art. 199§ 1 pkt 2 k.p.c., gdyż o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie rozstrzygnięta. W postępowaniu przed sądem w sprawie VIII U 1215/14 , zainicjowanej odwołaniem od decyzji z dnia 18.04.2014r. ubezpieczona domagała się bowiem od ZUS o/Z. ekwiwalentu pieniężnego za okres od przyznania jej prawa do emerytury - od 5.11.2007r., a prawomocny wyrok Sądu z dnia 24.10.2014r. zmienił zaskarżoną decyzję jedynie w zakresie uwzględniającym żądanie ubezpieczonej w zakresie od 1.02.2011r. do 31.01.2014r. W sprawie brak jest nowych okoliczności lub dowodów, które mogłyby uzasadniać wszczęcie postępowania przed organem rentowym i otwarcie drogi sądowej w tym samym stanie faktycznym i prawnym na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) (por. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r. II UKN 105/98).

(-) SSO Jolanta Łanowy